

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Stortingets justiskomité
v/komitésekretær Trude H. Lyng
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 29. april 2013

**REPRESENTANT FORSLAG 8:68 S (2012-2013) – NASJONAL INSTITUSJON FOR
MENNESKERETTIGHETER**

Det vises til brev til utenriksministeren av 15. april 2013 der det bes om en uttalelse til Dokument 8:68 S (2012-2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden (V) og Trine Skei Grande (V) om at det etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter.

Siden 1993 har FNs generalforsamling anbefalt statene å ha en nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) i henhold til de såkalte Paris-prinsippene. Paris-prinsippene inneholder anbefalinger om nasjonale institusjoner, blant annet for å sikre deres uavhengighet. I 2006 ble Norges nasjonale institusjon ved Senter for Menneskerettigheter (SMR), heretter benevnt som SMR-NI, gitt en såkalt A-status, og dermed vurdert å være i fullt samsvar med Paris-prinsippene. Per i dag har 103 av FNs medlemsstater opprettet en nasjonal institusjon for menneskerettigheter. I februar 2013 hadde 69 av disse A-status, 24 B-status (delvis i samsvar med Paris-kriteriene) og 10 C-status (ikke i samsvar med Paris-kriteriene).

I 2011 innhentet Utenriksdepartementet en konsulentrapport hvor SMR-NIs ivaretagelse av rollen som nasjonal institusjon ble vurdert. I rapporten fra mars 2011 (Sveaass-rapporten) konkluderes det med at tilknytningen til UiO har begrenset den nasjonale institusjonens mulighet til å ivareta rollen som overvåker og pådriver i menneskerettighetsspørsmål i samsvar med Paris-prinsippene. I juli 2011 ble Utenriksdepartementet informert av UiO om at UiO ønsker en avvikling av funksjonen som nasjonal institusjon ved SMR. Universitetsstyret vedtok 12. mars 2013 at SMR avvikler sin rolle som nasjonal institusjon senest 1. juli 2014.

Gjennom en ny vurdering av Norges nasjonale institusjon i oktober/november 2011 ble det konkludert med at SMR-NI i sin nåværende form ikke oppfyller Paris-prinsippene. Det ble gitt følgende anbefalinger om veien videre: 1) igangsetting av en inkluderende

konsultasjonsprosess, som også omfatter sivilt samfunn, 2) nasjonal institusjons mandat må forankres i lov/grunnlov og 3) nasjonal institusjon må være uavhengig og ha nødvendige ressurser og kapasitet. I november 2012 kom anbefalingen om at SMR-NI nedgraderes til B-status.

Regjeringen besluttet på denne bakgrunn i august 2012 å opprette en arbeidsgruppe for å vurdere om dagens ordning bør endres, og om det bør etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en annen organisasjonsform og struktur. Arbeidsgruppen ledes av Utenriksdepartementet, og har medlemmer fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Arbeidsgruppen har innhentet synspunkter fra SMR-NI, fra ledelsen ved UiO, Sametinget, representant fra FNs høykommissær for menneskerettigheter og en rekke andre relevante instanser. Den har besøkt København og Helsinki for å innhente informasjon om den danske og finske modellen. Gruppen har også holdt et åpent møte med representanter fra det sivile samfunn. Frivillige organisasjoner og andre aktører har også blitt oppfordret til å komme med skriftlige innspill til arbeidsgruppen.

Jeg kan bekrefte at regjeringen prioriterer arbeidet høyt. Arbeidsgruppen har nå avsluttet sitt arbeid. Rapporten vil bli sendt ut på alminnelig høring. Finansiering må avklares som en del av diskusjonen rundt NI.

Med vennlig hilsen

Espen Barth Eide